

Leeswijzer Slim Jong Kind

Dit boek bestaat uit vier delen.

In het 1^e deel beschrijf ik waarom jonge kinderen zo 'kwetsbaar' en tegelijk zoveel meer leerbaar zijn dan oudere kinderen en 'grote mensen. Onze 'jonkies' zijn namelijk heel erg afhankelijk van verzorging en veiligheid en doen er alles aan om snel zelfstandiger te worden. Het zijn onstuitbare initiatiefnemers. Soms tot vervelens toe, voor de opvoeders. In dit deel geef ik de verklaring daarvoor vanuit de evolutionaire pedagogiek en -psychologie. Super interessant!

In deel 2 kijken we naar binnen in het kindere brein. Ik bespreek aan de hand van de neurowetenschap de structuur, de werking en de plasticiteit van het brein. Vervolgens leg ik uit hoe de ontwikkeling van het jonge kindere brein verloopt. 'Jong' wordt gedefinieerd als de leeftijd van nul tot ongeveer zeven jaar, omdat drie essentiële ontwikkelingen in het brein zich juist in die leeftijdsperiode voordoen. Speciale aandacht besteed ik aan enkele opmerkelijke verschillen tussen jongens en meisjes.

Het 3^e deel bevat de introductie van de leeromgeving. Hoe kan de omgeving van het kind inspelen op de ontwikkeling van het jonge kindere brein? Welke rol speelt de omgeving bijvoorbeeld bij de taalontwikkeling en welke vorderingen maken jonge kinderen eigenlijk helemaal op eigen kracht? De titel van dit boek, 'Slim Jong Kind' heeft daar betrekking op. Want je hoeft een kind bijvoorbeeld niet te leren lopen, die ontwikkeling komt bijna helemaal van binnenuit, die slimheid zit ingebouwd in het kindere brein.

In deel 4 behandel ik de zogenoemde leergebieden. Dat zijn zeven gebieden die iedere opvoeder bij elk kind ziet als een vanzelfsprekende ontwikkeling (zoals de zintuiglijke ontwikkeling, de motoriek, emoties enzovoort). Alle leergebieden worden belicht vanuit de breinwetenschappen.

En wat kun je met die kennis?

Bij de behandeling van de leergebieden, zijn er, al is het met grote terughoudendheid, enkele pedagogische aanwijzingen voor de opvoeder opgenomen. Dat (het geven van aanwijzingen) is binnen de breinwetenschap niet gebruikelijk. Eigenlijk legt de breinwetenschap meestal geen verbanden tussen breinkennis en bijvoorbeeld de pedagogiek. De breinwetenschap maak vooral 'plaatjes' een geeft daar uitleg over. De kennis die je als jonge kind professionals eruit kunt opdoen is die van de 'duiding'. Je krijgt achtergrondinformatie en begrijpt beter hoe de dingen werken. Je ziet wel steeds vaker dat de pedagogiek of het onderwijs zich laat inspireren door de breinwetenschap. 'Omdat het belangrijk is voor de verbindingen', dat hoor je steeds vaker. Soms zijn die verwijzingen wat te kort door de bocht. Het is daarom goed om de feiten nog eens op een rijtje te zetten en 'neuromythes' te voorkomen.

De pedagogische aanwijzingen die wel onderbouwd worden met de breinwetenschap en die daarom wel in dit boek staan komen bijvoorbeeld van films. Kijk bijvoorbeeld eens naar een film van de universiteit van Oregon: 'the Changing Brain'. Ook op het platform van de SCPCC (National Society for the Prevention of Cruelty to Children) staan uitstekende filmpjes die uitleggen hoe opvoeders de (brein-) ontwikkeling van jonge kinderen kunnen beïnvloeden.

En enkele aanwijzingen zijn aanvullingen mijnerzijds, gebaseerd op mijn eigen kennis, ervaring en als expert kinderopvang en kleuteronderwijs.

Voor wie?

Dit boek is bedoeld voor professionals die met jonge kinderen werken en die individueel, als lesgroep of als team, stil willen staan bij hun vak en hun belangrijke rol in de ontwikkeling van jonge kinderen. Die professionals zijn heel betrokken bij het jonge kind, maar misschien houden ze niet allemaal van studieboeken of van studeren. In de stijl en de opmaak van dit boek heb ik daar rekening mee gehouden. De omvang is beperkt en de leesbaarheid (hopelijk) prettig. Mocht de lezer zich verder willen verdiepen in de theorie, kijk dan eens naar de bronnen die ik heb gebruikt. Ze staan in een lijst achterin, omwille van de vindbaarheid zijn referenties in de tekst geplaatst.

Laatste opmerking vooraf

Het is tegenwoordig niet meer gebruikelijk of zelfs onwenselijk om ouders en verzorgers uitsluitend te typeren als 'vader en moeder' of als 'man en vrouw'. Toch zie je dat in dit boek nog wel vaak terug. Dat is geen principiële keuze.

In het onderzoek naar jonge kinderen en hun opvoeders zijn er vooral bronnen beschikbaar die aan bovengenoemde stereotypen voldoen. Sterker nog: veel pedagogisch onderzoek gaat over de rol en invloed van moeders, daar komen zelfs de vaders amper aan te pas. Maar natuurlijk is het van belang en interessant om te weten of in een genderdiverse context sommige uitkomsten heel anders zouden zijn. Voor dit boek bleek daarvoor te weinig informatie beschikbaar om de inhoud daar grondig op aan te passen.